Вікторія Кушнір
(м.Чернівці)

Науковий керівник – к.ф.н., доц. Батринчук З.Р.

ЗАСТОСУВАННЯ ПРОЄКТНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ (PROJECT-BASED LEARNING) ДЛЯ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ В УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

Анатоція. *У статті розглядається використання проєктно-орієнтованого навчання як ефективного інструменту для формування комунікативної компетентності старшокласників на уроках англійської мови. Описано проблеми, що заважають учням вільно розмовляти та проаналізовано цифрові платформи для їх подолання. Наведено практичні приклади завдань (постери, відео, подкасти), які створюють реалістичний мовний контекст. Доведено доцільність інтеграції проєктних технологій для вдосконалення іншомовної компетентності учнів.*

Ключові слова: *комунікативна компетентність, проєктно-орієнтоване навчання, старша школа, автентичне середовище, цифрові платформи, робота в команді.*

Abstract. *The article considers the application of project-based learning (PBL) as an effective tool for improving high school students' communicative competence in English lessons. The research highlights that traditional teaching methods, such as the Grammar-Translation method or Silent method often create a passive educational environment that fails to prepare learners for spontaneous real-life communication. That is why PBL is defined as a viable alternative to traditional approaches due to its focus on learner-centered, real-world tasks.*

Problems preventing fluent speech (fear of mistakes, lack of an authentic environment and fear of being judged) are highlighted and in order to overcome these challenges it is emphasized the necessity of shifting to learner-centered PBL.

A significant focus is placed on the integration of modern digital platforms to facilitate collaborative project education. Tools such as «Miro», «Padlet», «Storybird» and the «eTwinning» program are

analyzed for their ability to organize ideas. Practical implementation is illustrated through engaging tasks like creating interactive posters, podcasts and video interviews based on authentic textbooks («Prepare 10», «Focus 3»).

Additionally, the article supports combining PBL with the scaffolding method and modern evaluation techniques, including peer and formative assessment. By shifting the pedagogical focus from strict grammatical correction to successful meaning negotiation, PBL significantly lowers students' speaking anxiety.

Finally, the research demonstrates that the systematic integration of project-based learning creates an authentic, motivating environment that effectively enhances high school students' foreign-language communicative competence.

Key words: *communicative competence, project-based learning, high school, authentic environment, digital platforms, teamwork.*

Постановка проблеми. У сучасному світі освіта безперервно розвивається, тому постійно набуває популярності використання інноваційних підходів у навчанні. Виключенням не є й інтеграція проєктно-орієнтованого навчання у шкільний процес, зокрема, використання його як інструменту для розвитку й практики комунікативних умінь на уроках англійської мови.

Головною проблемою є те, що в більшості випадків, учні, які вивчають іноземну мову, не мають достатньо мотивації для вільної практики. Через обмежений контакт із живою мовою у реальних контекстах формуються емоційні бар'єри, такі як страх зробити помилку та бути засудженим.

Важливість цієї проблеми полягає у тому, що такі емоційні фактори, спричинені пасивним засвоєнням граматики, мають значний вплив на продуктивність учнів, коли доводиться спілкуватися іноземною мовою у спонтанних життєвих ситуаціях, тобто без попередньої підготовки.

Ефективне впровадження проєктного навчання, дозволяє використовувати різні автентичні ресурси, підібрані за інтересами, для розв'язання цієї проблеми. Таким чином, необхідно створювати сприятливі умови для розвитку комунікативної компетентності учнів через систематичну інтеграцію проєктів у реальному контексті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За останні роки дослідження у сфері розвитку іншомовної комунікативної компетентності за допомогою проєктно-орієнтованого навчання значно зросли. Багато науковців та методистів займаються дослідженням проєктного навчання як інноваційного інструменту для інтеграції у навчальний процес.

Серед таких можемо виокремити С. Гейнса (S. Haines), який акцентує увагу на типології проєктних завдань для сприяння комунікативній діяльності учнів під час вивчення англійської мови [8]. Деякі науковці, до прикладу М. Гвідо (M. Guido) та О. Юрчик, ставлять питання про сильні сторони та виклики, які пропонує проєктне навчання на уроках [7]. Вони підкреслюють розвиток навичок тайм-менеджменту, критичного мислення та роботи в команді, які стимулюють цей вид діяльності. Крім того, зазначають орієнтацію на вирішення проблем у реальних життєвих контекстах, що підвищує мотивацію та автономію учнів. Проте, вони вказують на такі недоліки чи складнощі, як потреба у великій кількості часу, гнучкому графіку навчання та високі вимоги до організації процесу.

Разом із тим, І. Корнілов (зі співавторами) та С. Гончаров згадують у своїх дослідженнях переваги поетапного використання проєктів для вчителів, виокремлюючи можливості об'єктивного оцінювання результатів та внеску кожного учня. С. Белл підкреслює змогу змістити фокус із помилок на успішну комунікацію, урізноманітнити навчальний процес, таким чином, сприяти динамічному навчальному середовищу та кращому залученню учнів [3].

На основі аналізу останніх досліджень та публікацій можемо зробити висновок, що використання проєктного навчання користується значним попитом. Однак, все ще актуальним залишається ширше розкриття практичних аспектів та власне інтеграція проєктів, поєднуючи їх з цифровими платформами та автентичними підручниками під час уроків для успішного розвитку комунікативної компетентності учнів.

Метою статті є дослідження проєктно-орієнтованого навчання та опис його особливостей і використання на уроках англійської мови для розвитку комунікативних умінь учнів старшої школи ЗЗСО.

Виклад основного матеріалу. У сфері сучасної іншомовної освіти комунікативна компетентність виступає фундаментальною метою, що виходить далеко за межі механічного засвоєння граматики. Її визначають як багатогранну здатність здобувача освіти ефективно, точно та доречно використовувати мову в різних соціальних контекстах. Саме тому формування комунікативної компетентності учнів є невід'ємною частиною вивчення будь-якої іноземної мови [5]. Проте традиційні підходи, такі як граматико-перекладний метод, створюють пасивне навчальне середовище, яке здебільшого ігнорує усне спілкування. Незважаючи на те, що прямий метод певною мірою покращує вимову, обидві ці традиційні моделі часто не здатні підтримувати довгострокову мотивацію старшокласників та не готують їх до складних реальних життєвих ситуацій. Саме тому в сучасній освіті виникає гостра потреба у переході до проєктного навчання (Project-Based Learning), орієнтованого на учня.

Перші згадки про проєктне навчання з'явилися ще близько 1925 року в США. Цей вид навчання спрямований на задоволення потреб учнів, врахування їхніх інтересів як на уроках, так і в повсякденному житті. Як зазначає Г. Ісаєва, проєктне навчання — це педагогічна технологія, де головний акцент робиться не на простій інтеграції фактичних знань, а на їх застосуванні та здобутті нових через самоосвіту [1].

Зі свого боку, М. Гвідо (M. Guido) переконаний, що проєктне навчання приносить величезну користь, адже воно допомагає учням навчитися правильно розподіляти свій час, що сприяє розвитку навичок тайм-менеджменту в майбутньому. Крім того, воно розвиває розуміння етапів за таксономією Блума та вчить працювати в команді, розставляти пріоритети й знаходити різні шляхи розв'язання проблем [7].

Розглядаючи класифікацію проєктних технологій, варто звернутися до типології С. Гейнса (S. Haines). Він поділяє проєкти на чотири основні типи: виробничі (вимагають створення постерів, відео, брошур), інформаційно-дослідницькі, опитувальні (створення анкет та інтерв'ю) та організаційні або ж рольові ігри [8]. Дослідження показують, що учням найбільше подобається працювати саме з інформаційно-дослідницькими проєктами, де вони

шукають, аналізують ключові моменти та синтезують інформацію для презентації. Залежно від складності завдання та необхідного часу, проєкти також класифікують на короткострокові, середньострокові та довгострокові [10].

Важливим аспектом є поетапна організація проєктної роботи на уроці. Відповідно до досліджень І. Корнілова та його співавторів, успішна реалізація навчання вимагає проходження п'яти основних етапів [9]. Підготовчий етап передбачає створення середовища співпраці, де учні разом із вчителем обирають тему та ділять між собою обов'язки. На організаційному етапі відбувається пошук інформації в мережі Інтернет чи автентичних підручниках. Наступним є етап проміжного контролю, коли учні обговорюють дизайн проєкту, а вчитель може застосувати критерії «SMART» для перевірки цілей. Четвертий етап — це безпосередньо презентація проєкту виключно англійською мовою, а завершальним є етап підбиття підсумків та рефлексії. Як підтверджує опитування О. Юрчик, старшокласники віддають перевагу саме такому формату роботи, незважаючи на те, що він вимагає обробки великого обсягу матеріалів та гнучкого графіка [2].

Маємо підкреслити, що для ефективного впровадження проєктних технологій вчителям необхідно використовувати сучасні цифрові інструменти. Наприклад, платформа «Miro» дозволяє учням 10-11 класів спільно працювати над проєктами в режимі реального часу, організовувати ідеї за допомогою ментальних карт та діаграм. Ресурс «Padlet» слугує електронною дошкою для розміщення фінальних результатів роботи. Для розвитку навичок письма вдалою є платформа «Storybird», яка мотивує підлітків створювати власні історії з естетичними ілюстраціями. Крім того, щоб вивести спілкування за межі звичайного класу, доцільно використовувати платформу ESEP програми «eTwinning» [4]. Вона дозволяє учням співпрацювати з однолітками з європейських шкіл, створюючи реальну міжнародну аудиторію для презентації їхніх проєктів, що перетворює англійську мову на живий інструмент комунікації [4].

Проєктно-орієнтоване навчання також комбінується з методом підтримки (scaffolding). Цей підхід базується на принципі «Я роблю. Ми робимо. Ти робиш» (I do. We do. You do). Спочатку вчитель демонструє приклад виконання завдання, потім учні виконують

його спільно в групах, і лише після цього здобувають автономію для самостійної роботи [6].

Перейдемо до практичного прикладу. Використовуючи автентичні підручники, як-от «Prepare 10» або «Focus 3», можна легко перетворити звичайний урок на проєктний. Наприклад, вивчаючи тему «Країни», вчитель може дати завдання створити постер із картою світу, додати зображення країн, згенерувати для них QR-коди (через «Padlet») та написати цікаві факти. Або ж, опрацьовуючи тему «Сім'я», учні можуть створити власний подкаст чи відеоінтерв'ю з членами родини.

Під час презентації таких проєктів головним завданням вчителя є зниження тривожності учнів. Оцінюючи роботу, фокус має зміщуватися з виправлення граматичних помилок на успішність самої комунікації. Застосування взаємооцінювання (peer assessment) сприяє розвитку критичного мислення, а формативне оцінювання на всіх етапах дозволяє учням вчитися на своїх помилках. Таким чином, проєктне навчання не лише підвищує рівень володіння мовою, а й створює сприятливе, мотивуюче середовище для всебічного розвитку старшокласників.

Висновки і перспективи подальших досліджень. З огляду на викладене вище, можемо стверджувати, що формування комунікативної компетентності, яка полягає в здатності старшокласників успішно спілкуватися з іншими у різних життєвих ситуаціях, застосовуючи набуті знання та навички на практичному рівні, є ключовим завданням сучасного вивчення іноземної мови.

Водночас, систематичне використання проєктно-орієнтованого навчання (Project-Based Learning) на уроках англійської мови допомагає значно прискорити процес її формування та вдосконалення. Такі цифрові платформи для проєктної роботи як «Miro», «Padlet», «Storybird» та програма «eTwinning», окрім інструментів для співпраці, пропонують цікаві формати завдань, розробку спільних продуктів та взаємодію з міжнародною аудиторією, створюючи умови для вільної практики мовлення у реальному, або ж наближеному до реальності автентичному контексті, таким чином, дають змогу учням активно взаємодіяти з іноземною мовою. Більше того, можемо комбінувати проєктні технології та автентичні підручники (наприклад, «Prepare 10» чи «Focus 3») з іншими методами навчан-

ня разом із взаємооцінюванням та формувальним оцінюванням, створюючи максимально сприятливе навчальне середовище для вдосконалення навичок комунікативної компетентності учнів.

Список використаної літератури

1. Ісаєва Г. Метод проектів — ефективна технологія навчання (дата звернення 23.03.2025). URL: https://osvita.ua/school/method/technol/1415/
2. Юрчик О. В. Впровадження проектної технології в навчальний процес. Хмельницький: НВО №5 ім. С. Єфремова, 2015. 88 с.
3. Bell S. Project - Based Learning for the 21st century: Skills for the future / A Journal of educational strategies, 2010. P. 39-43.
4. Calabria Soverato. PROJECT BASED LEARNING (PBL). Making real-based teaching a success in your class. Italy, 2025. 32 p.
5. Canale M., Swain M. Theoretical bases of communicative approaches to second language teaching and testing. Applied linguistics. 1980. 1(1), 1-47 p.
6. Grand Canyon University. Scaffolding Strategies: I Do, We Do, You Do, 2023. URL:https://www.gcu.edu/blog/teaching-school administration/scaffolding-strategies-i-do-we-do-you-do
7. Marcus Guido. Project-Based Learning (PBL) Benefits, Examples & 10 Ideas for Classroom Implementation. Canada, 2022. 151 p.
8. Haines S. Projects for the EFL classroom: resource material for teachers / S. Haines. Edinburgh: Thomas Nelson and Sons Ltd, 1989. 108 p.
9. Innovation: tutor. / I. V. Kornilov, D. A. Danilov, A. G. Kornilova, T. I. Kovtun. Methodological approaches to implementation of electronic educational technologies in professional academic teacher training, London, 2017. 76 p.
10. Project-Based Learning in Second Language Acquisition: Building Communities of Practice in Higher Education / ed. by A. Gras-Velázquez. London: Routledge, 2019. 226 p.

References

1. Isayeva H. The Project Method: An Effective Teaching Technology (accessed March 23, 2025). URL: https://osvita.ua/school/method/technol/1415/

2. Yurchyk O. V. Implementation of Project-Based Technology in the Educational Process. Khmelnytskyi: S. Yefremov Educational Complex No. 5, 2015. 88 p.
3. Bell S. Project-Based Learning for the 21st Century: Skills for the Future / A Journal of Educational Strategies, 2010. pp. 39–43.
4. Calabria Soverato. Project-Based Learning (PBL): Making Real-World Teaching a Success in Your Class. Italy, 2025. 32 p.
5. Canale M., Swain M. Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing. Applied Linguistics, 1980. 1(1), pp. 1–47.
6. Grand Canyon University. Scaffolding Strategies: I Do, We Do, You Do, 2023. URL:https://www.gcu.edu/blog/teaching-school administration/scaffolding-strategies-i-do-we-do-you-do
7. Marcus Guido. Project-Based Learning (PBL): Benefits, Examples & 10 Ideas for Classroom Implementation. Canada, 2022. 151 p.
8. Haines S. Projects for the EFL Classroom: Resource Material for Teachers / S. Haines. Edinburgh: Thomas Nelson and Sons Ltd, 1989. 108 p. 10.
9. Innovation: tutor. / I. V. Kornilov, D. A. Danilov, A. G. Kornilova, T. I. Kovtun. Methodological approaches to implementation of electronic educational technologies in professional academic teacher training, London, 2017. 76 p.
10. Project-Based Learning in Second Language Acquisition: Building Communities of Practice in Higher Education / ed. by A. Gras-Velázquez. London: Routledge, 2019. 226 p.